

nibus studeant, et appetitu inanis gloriæ; Legis oneribus non servientes, vanis cupiditatibus serviant.

LVI. Nihil autem sic probat spiritalem virum, quam peccati alieni tractatio, cum liberationem ejus potius quam insultationem, potiusque auxilia quam convicia meditatur, et quantum facultas tribuitur suscipit. Et ideo dicit: « Fratres, etsi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spiritales estis, instruite hujusmodi¹. » Deinde ne sibi quisque videatur instruere, etiam cum proterve exagitat iridetque peccantem, aut superbe tanquam insanabilem detestatur, « in spiritu, inquit, mansuetudinis, intendens te ipsum ne et tu tenteris. » Nihil enim ad misericordiam sic inclinatur, quam proprii periculi cogitatio. Ita eos nec deesse voluit fratrum correptioni, nec studere certamini. Multi enim homines cum a somno excitantur, litigare volunt; aut rursus dormire, cum litigare prohibentur. Pax igitur et dilectio, communis periculi cogitatione, in corde servantur: modus autem sermonis, acrius, sive blandius proferatur, sicut salus ejus quem corrigis postulare videtur, moderandus est. Nam et alio loco dicit: « Servum autem Domini litigare non oportet²: » sed mitem esse ad omnes, docibilem, patientem. Et ne quisquam ex eo putet cessandum sibi esse a correptione erroris alterius, vide quid adjungat: « In modestia, inquit, corripientem diversa sentientes³. » Quomodo in modestia, quomodo corripientem, nisi cum lenitatem corde retinemus, et aliquam medicamenti acrimoniam verbo correptionis aspergimus? Nec aliter accipiendum video quod in eadem Epistola positum est: « Prædica verbum, insta opportune, importune, argue, hortare, increpa in omni longanimitate et doctrina⁴. »

¹ Galat. vi, 1. — ² 2 Tim. ii, 24. — ³ Ibid. 25. — ⁴ Id. iv, 2.

Importunitas enim opportunitati utique contraria est: neque omnino ullum medicamentum sanat, nisi quod opportune adhibueris. Quanquam ergo et sic possit distinguui, Insta opportune, ut alius sit sensus, Importune argue, deinde cætera contexantur, Hortare, increpa cum omni longanimitate et doctrina: ut tunc opportunus sentiaris, cum instas ædificando; cum autem destruis arguendo, non cures etiamsi importunus videaris, si hoc est talibus importunum. Ita duo quæ sequuntur, ad duo superiora possunt singillatim referri, Hortare cum opportune instas, increpa cum importune arguis: deinde cætera duo similiter, sed converso ordine, referuntur, Cum omni longanimitate ad sustinendas indignationes eorum quos destruis, et doctrina ad instruenda eorum studia quos ædificas. Tamen etiamsi illo usitatore modo distinguatur: Insta opportune; quod si hoc modo non proficis, importune: ita intelligendum est, ut tu opportunitatem omnino non deseras, et sic accipias quod dictum est, importune, ut illi videaris importunus, qui non libenter audit quæ dicuntur in eum: tu tamen scias hoc illi esse opportunum, et dilectionem curamque sanitatis ejus animo teneas mansueto et modesto et fraterno. Multi enim postea cogitantes quæ audierint, et quam justa audierint, ipse se gravius et severius arguerunt; et quamvis perturbatiore a medico viderentur abscedere, paulatim verbi vigore in medullas penetrante, sanati sunt: quod non fieret, si semper expectaremus periclitantem putrescentibus membris, quando eum liberet aut uri aut secari. Quod nec ipsi corporis medici attendunt, qui terrenæ mercedis intuitu curant. Quotus enim quisque reperitur, qui ferrum eorum aut ignem non lignatus expertus sit? cum et illi rariores sint qui volentes ligati fuerint? Plures enim resistentes, et mori se male clamantes, quam illo

curari modo, vix lingua ipsa eorum relicta libera omnibus membris constrinxerunt; neque ad suum, neque ad reluctantis, sed ad ipsius artis arbitrium: quorum tamen conviciisque dolentium nec commovetur curantis animus, nec quiescit manus. Medicinæ autem cœlestis ministri, aut per odiorum trabem cernere stipulam in oculo fratris volunt, aut tolerabilius mortem videre peccantis, quam verbum indignantis audire: quod non ita accidisset, si tam sanum animum curando alterius animo adhiberemus, quam sanis manibus illi medici aliena membra pertractant.

LVII. Nunquam itaque alieni peccati objurgandi suscipiendum est negotium, nisi cum internis interrogationibus examinantes nostram conscientiam, liquido nobis coram Deo responderimus, dilectione nos facere. Quod si convicium, vel minæ, vel etiam persecutiones ejus quem argueris, laceraverint animum, si adhuc ille per te sanari posse videbitur, nihil respondeas donec saneris prior: ne forte carnalibus motibus tuis ad nocendum consentias, et exhibeas linguam tuam arma iniquitatis peccato ad reddendum malum pro malo, aut maledictum pro maledicto¹. Quidquid enim lacerato animo dixeris, punientis est impetus, non charitas corrigentis². Dilige, et dic quod voles: nullo modo maledictum erit quod specie maledicti sonuerit, si memineris senserisque te gladio verbi Dei, liberatorem hominis esse velle ab obsidione vitiorum. Quod si forte, ut plerumque accidit, dilectione quidem talem suscipis actionem, et ad eam corde dilectionis accedis, sed inter agendum subreperit aliquid, dum tibi resistitur, quod te auferat ab hominis vitio percutiendo, et ipsi homini faciat infestum; postea te lacrymis lavantem hujusmodi pulverem, multo salubrius meminisse oportet.

¹ Rom. vi, 13. — ² Id. xii, 17.

tebit, quam non debeamus super aliorum superbire peccata, quando in ipsa eorum objurgatione peccamus, cum facilius nos ira peccantis, iratos, quam miseria misericordes facit.

LVIII. « Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis Legem Christi¹: » Legem utique charitatis. Si autem implet Legem qui diligit proximum, dilectioque proximi etiam in veteribus Scripturis maxime commendatur²; in qua dilectione dicit alio loco idem Apostolus, recapitulari omnia mandata Legis³: manifestum est etiam illam Scripturam, quæ priori populo data est, Legem Christi esse, quam venit implere charitate, quæ non implebatur timore⁴. Eadem igitur Scriptura et idem mandatum, cum bonis terrenis inhiantes premit servos, Testamentum vetus; cum in bona æterna flagrantes erigit liberos, Testamentum novum vocatur.

LIX. « Si enim aliquis, inquit, videtur esse aliquid » cum nihil sit, se ipsum seducit⁵. » Non enim eum seducunt laudatores ejus, sed ipse potius: quia cum sibi sit ipse præsentior quam illi, mavult se in illis quærere, quam in se ipso. Sed quid dicit Apostolus? « Opus autem suum » probet unusquisque, et tunc in se ipso tantum gloriam » habebit, et non in altero⁶, » id est, intus in conscientia sua: « et non in altero, » id est, cum eum alter laudat. « Unusquisque enim, inquit, proprium onus portabit⁷. » Non ergo laudatores nostri minuunt onera conscientia nostræ: atque utinam non etiam accumulent, cum plerumque ne illis offensis laus nostra minuatur, aut objurgatione illos curare negligimus, aut jactanter eis aliquid nostrum ostentamus, potius quam constanter ostendimus. Omitto ea quæ fingunt et mentiuntur de se

¹ Galat. vi, 2, et Rom. xiii, 8. — ² Levit. xix, 28. — ³ Rom. xiii, 9. — ⁴ Matth. v, 17. — ⁵ Galat. vi, 3. — ⁶ Ibid. 4. — ⁷ Ibid. 5.

homines propter hominum laudes. Quid enim ista cæcitate tenebrosius, ad obtinendam inanissimam gloriam errorem hominis aucupari, et Deum testem in corde contemnere? Quasi vero ullo modo comparandus sit error illius qui te bonum putat, errori tuo qui homini de falso bono placere studes, de vero malo displices Deo.

LX. Jam cætera planissima esse existimo. Nam et illud usitatum præceptum est, ut prædicatori verbi Dei præbeat: necessaria, cui prædicatur. Ad bona enim opera hortandi erant, ut etiam egenti Christo ministrarent, staturi ad dexteram cum agnis: ut plus in eis operaretur dilectio fidei, quam Legis posset timor. Neque hoc quisquam majore fiducia debet præcipere, quam hic Apostolus, qui manibus suis victum transigens, hæc in se nolebat fieri, ut majore pondere, propter eorum magis utilitatem qui hæc exhiberent, quam propter eorum quibus exhiberent ea, se monere omnibus demonstraret¹.

LXI. Quod autem deinde subjungit, « Nolite errare, » Deus non subsannatur: quod enim seminaverit homo, » hoc et metet²: » novit inter quæ verba perditorum hominum laborent, qui constituuntur in fide rerum earum, quas non vident. Vident enim sationem operum suorum, sed messem non vident. Nec talis eis messis promittitur, qualis hic reddi solet; quia justus ex fide vivit. « Quia qui seminaverit, inquit, in carne sua, ex carne » metet corruptionem³. » Hoc dicit de amatoribus voluptatem magis quam Dei. In carne enim sua seminat, qui omnia quæ facit, etiamsi bona videantur, propterea tamen facit, ut carnaliter ei bene sit. « Qui autem semina- » verit in spiritu, de spiritu metet vitam æternam. »

¹ Act. xviii, 3, et xx, 34; 1 Cor. iv, 12; 1 Thess. ii, 9, et 2 Thess. iii, 8. — ² Galat. vi, 7. — ³ Habac. ii, 4, et Galat. vi, 8.

Seminatio in spiritu est, ex fide cum charitate servire justitiæ, et non obaudire desideriis peccati, quamvis de mortali carne existentibus. Messis autem vitæ æternæ cum inimica novissima destruetur mors et absorbebitur mortale a vita, et corruptibile hoc induet incorruptionem¹. In hoc ergo tertio gradu, quo sub gratia sumus, seminamus in lacrymis, cum existunt desideria de animali corpore; quibus non consentiendo renitimur, ut in gaudio metamus, cum etiam reformato corpore, ex nulla parte hominis, ulla nos sollicitabit molestia ullumve tentationis periculum. Nam etiam ipsum animale corpus deputatur in semine. Seminatur enim corpus animale, ait alio loco²: ut ad messem pertineat quod adjunxit, surget corpus spiritale. Huic ergo sententiæ Propheta concinit, dicens: « Qui seminat in lacrymis, in gaudio metet³. » Bene autem seminare, id est, bene operari, facilius est, quam in eo perseverare. Fructus enim solet laborem consolari: messis autem nostra in fine promittitur; et ideo perseverantia opus est. Qui enim perseveraverit usque in finem, hic salvus erit⁴. Et Propheta clamat: « Sustine Dominum, » viriliter age, et confortetur cor tuum, et sustine Dominum⁵. » Quod nunc Apostolus ait: « Bonum autem » facientes, inquit, non infirmemur: proprio enim tempore metemus infatigabiles. Itaque dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad » domesticos fidei⁶. » Quos eum credendum est, nisi Christianos significare? Omnibus enim pari dilectione vita æterna optanda est: sed non omnibus eadem possunt exhiberi dilectionis officia.

LXII: Deinde cum docuisset, opera ipsa Legis, quæ sunt salubria et ad bonos mores pertinent, dilectione fi-

¹ 1 Cor. xv, 26. — ² Ibid. 44. — ³ Psal. cxxv, 5. — ⁴ Matth. x, 22. — ⁵ Psal. xxvi, 14. — ⁶ Galat. v, 9, 10.

dei posse tantummodo impleri, non timore servili; redit ad illud, unde tota causa agitur: « Vidistis, inquit, quibus libris litteris vobis manu mea¹. » Cavet, ne quisquam sub nomine Epistolæ ejus fallat incautos. « Qui volunt, » inquit, placere in carne, hi cogunt vos circumcidi, tantum ut in cruce Christi persecutionem non patiantur². » Multum enim persequabantur Judæi eos, qui videbantur deserere traditas hujusmodi observationes: quos ipse quam non timeat satis ostendit, cum tales litteras etiam sua manu scribere voluit. Docet ergo timorem adhuc in istis operari, tanquam sub Lege constitutis, qui ad circumcisionem Gentes cogerent. « Neque enim qui circumcisi sunt, hi Legem custodiunt³. » Illam enim dicit custoditionem Legis, Non occidere, Non mœchari, Non falsum testimonium dicere; et si qua hujusmodi ad bonos mores pertinere manifestum est: quæ nisi charitate et spe bonorum æternorum, quæ per fidem accipiuntur, impleri non posse jam dictum est. « Sed volunt vos circumcidi, » inquit, ut in vestra gloriantur carne: » id est, ut non solum non patiantur persecutionem a Judæis, qui nullo modo ferebant incircumcisis Legem prodi, sed etiam gloriantur apud eos, quod tam multos proselytos faciunt. Ut enim unum proselytum Judæi facerent, mare et terram eos circumire solere, Dominus dixit⁴. « Mihi autem » absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi, » per quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundo⁵. » Mundus mihi crucifixus est, » ait, ut me non teneat: « et ego mundo, » ut eum non teneam: id est, ut neque mundus mihi nocere possit, neque ego de mundo aliquid cupiam. Qui autem in cruce Christi glorietur, non vult placere in carne; quia persecutiones carnalium non

¹ Galat. vi, 11. — ² Ibid. 12. — ³ Ibid. 13. — ⁴ Matth. xxiii, 15. — ⁵ Galat. vi, 14.

timet, quas prior ut crucifigeretur ille sustinuit, ut vestigia sua sectantibus præberet exemplum.

LXIII. « Neque enim circumcisio aliquid est, neque » præputium. » Servat usque in finem illam indifferentiam, ne quis eum putaret, vel Timothei circumcisione simulate aliquid egisse, vel in cujusquam agere, si forte aliqua talis causa extitisset. Ostendit enim, non ipsam circumcisionem obesse aliquid credentibus, sed spem salutis in talibus observationibus constitutam. Nam et in Actibus Apostolorum hoc modo inveniuntur illi circumcisionem persuadere, ut aliter eos, qui ex Gentibus crediderant, salvos fieri negent posse¹. Non ergo ipsius operis, sed hujus erroris perniciem refellit Apostolus. « Neque » circumcisio » ergo, « aliquid est, neque præputium, » sed nova, inquit, creatura. » Novam creaturam dicit vitam novam per fidem Jesu Christi: et notandum verbum est. Difficile enim inveneris creaturam vocari etiam eos, qui jam credendo in adoptionem filiorum venerunt. Dicit tamen et alio loco: « Si qua igitur in Christo nova » creatura, vetera transierunt, ecce facta sunt omnia » nova: omnia autem ex Deo². » Ubi autem dicit: « Et » ipsa creatura liberabitur a servitute interitus: » et postea dicit: « Non solum autem, sed et nos ipsi primitias » Spiritus habentes: » discernit eos qui crediderunt ab appellatione creaturæ, quomodo eosdem aliquando homines, aliquando non homines dicit. Nam exprobrans objecit Corinthiis quodam loco, quod adhuc homines essent, ubi ait: « Nonne homines estis, et secundum » hominem ambulatis³? » Quomodo eundem Dominum etiam post resurrectionem, alicubi non hominem appel-

¹ Act. xvi, 3. — ² 2 Cor. v, 17, 18, et Rom. viii, 21. — ³ 1 Cor. iii, 3.

lat, sicut in principio hujus Epistolæ, cum ait: « Non ab » hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Chris- » tum¹; » alicubi autem hominem, sicut illo loco ubi ait: « Unus enim Deus, unus et mediator Dei et homi- » num homo Christus Jesus². Et quicumque, inquit, » hanc regulam sectantur, pax super illos et misericor- » dia, et super Israël Dei³: » id est, eos qui vere ad vi- sionem Dei præparantur, non qui vocantur hoc nomine, et carnali cæcitate videre Dominum nolunt, quando gra- tiam ejus respuentes servi esse temporum cupiunt.

LXIV. De cætero, inquit, laborem nemo mihi præ- » tet⁴. » Non vult per turbulentas contentiones tædium sibi fieri de re, quantum satis erat, exposita, et in Epis- tola quam ad Romanos scripsit, et hac ipsa. « Ego enim » stigmata Domini Jesu Christi in corpore meo porto: » id est, habeo alios conflictus et certamina cum carne mea, quæ in persecutionibus quas patior, mecum dimicant. Stigmata enim dicuntur notæ quædam pœnarum servi- lium: ut si quis, verbi gratia, servus in compedibus fuerit propter noxam, id est, propter culpam, vel hujusmodi aliquid passus fuerit, stigmata habere dicatur: et ideo in jure manumissionis, inferioris est ordinis. Nunc ergo Apostolus stigmata voluit appellare, quasi notas pœna- rum de persecutionibus, quas patiebatur. Propter culpam enim persecutionis, qua persecutus erat Ecclesias Christi, hæc sibi retribui cognoverat: sicut ab ipso Domino dic- tum est Ananiæ, cum idem illum Ananias tanquam per- secutorem Christianorum formidaret: « Ego illi osten- » dam, inquit, quæ oporteat eum pati pro nomine meo⁵. » Verumtamen propter remissionem peccatorum, in qua

¹ Galat. 1, 1. — ² 1 Tim. 11, 5. — ³ Galat. vi, 16. — ⁴ 1 Cor. 17. — ⁵ Act. ix, 16.

baptizatus erat, omnes illæ tribulationes non ei valebant ad perniciem, sed ad coronam victoriæ proficiebant.

LXV. Conclusio Epistolæ tanquam subscriptio mani- festa est; nam et in nonnullis aliis Epistolis ea utitur: « Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro, » fratres. Amen¹.

¹ Galat. vi, 18.

AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

OPERUM

PARS IV.

OPERA ORATORIA.

SERMONUM CLASSIS I.

SERMONES DE SCRIPTURIS.